

rum quidem inutilem, uerno autem tempore succo melligeno inficientem, tum tactu, tum gustatu. Inque ramorum alis pilulam aliam gignit sine pediculo, concauoq; sessilem, peculiarem cerre, uersicoloremq;ue. Nam eminentes quosdam umbilicos candidantes, uel passim uariantes nigris maculis habet: partem mediam grani tincturam infesiam, splendidiq; ostendit aperta, nigra, & putricans cernitur. Pilulam quoque puniceam magna ex parte gignit, quamquam raro. Item aliam eò rariorem pilulam è folijs consolutam, compressam, atque oblongam. Super folijs uerò tergo adhaerentem pilulam fert candidam, aquosam, dum tenera est: hæc etiam interdum muscas intus continet, ueniensque ad incrementum iustum in modum lenis paruula galle indurescit. Fungos omitto, qui è radicibus, & iuxta radices erumpunt: communes enim eos cum cæteris habet arboribus. Quinciam usum taceo, quippe cim in alijs quoque proveniat. Sed nihilominus (ut dictum est) ferax hæc arbor habetur plurimum. hæcienus Theophrastus. Ceterum non dubitandum est, quin omnes ij partus suos habeant usus, suisq; polleant uiribus. Stillitiæ aqua, que in balnei calentis aqua uirreo organo à tenellis quercus folijs primo ipsarum extortu decerpit elicitur, locinæ defluxiones sistit, renum calculos comminuit, & mulierum alba profusua colubet. Daur quoque potanda uulniter dysentericis, & sanguinem reicientibus. Sunt qui in pessimalibus febribus eam propinent, quod aduersus uenena non parum ualeat. Recentia folia uentriculi ardorem tollunt. si super lingua teneantur. Ceterum aqua que in marcescentium quercuum reperitur cavitatibus, scabiem omnem ulcerosam sanat. Ad hæc eius edinatæ pilulæ siccæ, ac trisè vim apprimè adstrictoriam possident: eaque propter efficacissimo sunt remedio contra omnes

Faci conde-
rauo-

SVBER PRIMVS.

alci

alui fluxiones. In flamma praesant, ubi suppressere sit opus. Fagus quoque glandiferis arboribus adnumeratur, tamen est fructus effigies glandibus profus reclinat. Est autem fagus folio carpini non abfimili grandiore tamen, laeviore; nec adeo crispo. At qui, ut ad fructum redeamus, est quidem in extrema parte, calyculo includitur rotundo, quadam tenus echinato, Hispidulo, ac scabro: intecius verò triangulari forma nuclei sunt, qui tenuis, & laevi cute, castaneorum modo, in atrum rubescens te obteguntur. Horum sapor dulcis, & subadstringens. Glives hoc pabulo maxime delectantur, ac pingue sunt. Quamobrem cum eius aduenit maturitas, innumeri capiuntur glives in Carniols, Stiria, & Carinthia fyluis: quippe is in locis incolae mane inspereris, qui saccos gliribus plenos ferant vna tantum nocte captis. Delectantur fagi fructu etiam muves: siquidem e longinquis regionibus natura ducti gregatim fylvas ingrediuntur. Item & sciuris gratissimus est cibus, ac etiam turdis, merulis, aliisque compluribus volatilibus. Quin & obsessos hostibus homines in oppido Chio tantum glande victitasse, Cornelius Alexander est auctor, donec se obsidione liberaissent. Fagi folia estata labiorum, gingivarumque vitis mirifice opitulatur: tusa, illitaeque torpentia membra corroborant. Glandis fagineae cinis renum calculus vititer. Ilex insuper arbor est in Italia notissima, spectatque proceritatis, cortice in rusum nigricante. Materies eius densa admodum est, ac robusta, in atrum rubescens. Folijs laurinis, ac perpetuis viret: sed quae externè candicent, scabresque sunt; interna verò virescant, laevisque cernantur: quin & in toto ambitu serrata sunt. Duem illex est generum, alterum folio spinoso, sine aculeis alterum. Hoc vbiq; ferè scetat Hetruria. Meminit vtriusque Colamella lib. v. i. cap. tertio de re Rustica.

Ilicis confidatane.

SVBER SECVNDVS.

Suberis comis
deratio.

nere sumi debeat, quæ lethali caret noxa. Sed si Cornarius Theophrastum sibi alioquin familiarem consuluisset, qui similes
quandam (ut paulo ante offendimus) in arborem illi similes refert, rectius, meo quidem iudicio, & paucioribus rem
hanc explicasset. S V B E R denique arbor est fructus, & folio licis, perpetua similiter coma virens, quamquam id negat
Theophrastus, sed crassissimo cortice nescitur, atque illic magnitudine cedit, ut y quidem attestari possunt, qui Baccano Ro-
mam profecti sunt: eo enim in itinere innumeræ Suberum plantæ videntur. Atqui duo eius videntur generæ: alterum folio
prolixiore acuminatioreque: alterum vero breviori, rotundioraque, & per ambitum ferrato acuminatis quibusdam in locis
incisuris. Hoc in Romano, illud in Pisano agro pronemius. Hac cortice exuta minime arbor, quæ modum reliquæ
arbores: quandoquidem natura hæc ignara, quod seipsum cortice expolianda esset, materiem duplici cortice munuit. Inter
plures, ac varios cortices suberi videntur, qui in rebus domesticis celebrantur, ille præcipuus est, & vulgaris, quod sutoribus ma-
ximè sit expedita ad crepidas conficiendas. Quin & globis ex ea factis videntur pictatores, quod ea nunquam aquis mergitur,
sed superatæ sustinentis veribus plumbis glandibus in altum ductis. Ideoque Plinius lib. xvi. cap. v. iiii. scriptum se
vidit. Suberi minima arbor, glans pessima, varaque: cortex tantum præcassus, acrensæque, atque etiam in dens
pedes vndique explanatus. Vfus eius anchoralibus maximè nauium, piscantiisque, trequils, & cadorum obstruendis:
præterea in hiberno fœminarum cateatu. quamobrem non inasæte Græci mulieres cortices arborum appellant. Sunt qui
Suberem fœminam illicem vocent, atque ubi non nascitur illex, pro ea subere videntur, in carpentarijs præcipue fabricis, ut
circa Elin, & Lacædæmonem. Nec in Italia tota nascitur, nec in Gallia omnino. Et eodem libro, cap. xli. inquit. Eius
materies tardissime vteratur sentit, sicut populus, larix, castanea, iuglans. hæc Plinius. Item & alia arbor glandifera, quam,
quod folia ferat suberi, corticem verò, & ligni materiem cerro non absimilem, Hetruria vulgò appellat: Cerrisugro, quasi
Cerrisubere dicitur. Id quod etiam scisse videtur antiquitas: quandoquidem Theophrasto loco superius citato ea P H E L-
L O D R I S dicitur. copiosa hæc in agro Senensi in omnibus Archidosis, & comitatibus S. Floris. Sed illic vique non peruenit
Angularius, cum de hac arborè nihil meminerit inter glandiferas, quæ in Italia proueniunt. Suberis cortex triuis ex aqua
calida potus sanguinem fluentem ex vtraque parte sistit. Eiusdem cinis ex vino calido sanguinem excreantibus magnopere
laudatur. Omnium Glandes in farina trita, & potui data, drachmæ pondere, ex succo plantaginis, auxiliatur omnibus
aluis, & utriusque fluxionibus. confer carum decoctum potum contra uenenâ. Cruda acrentes irrita, illæque in flammatione
leniunt. Illinuntur eadem cum salsa auxingia maleficis vlceribus. Calix quo Glandes in arbore sustinentur, easdem possi-
det facultates, sed magis tunc adstringit, tum contrahit. Galeno tam quercus, quam quarundam aliarum glandiferarum arborum
medicina commemoratur. libro vi. simplicium medicamentorum, his verbis. Quercus partes omnes adstringentis
qualitatis participes sunt. Sed plus tamen habet, quæ in trunci cortice membrana subest, istam quæ sub glandis ipsis calyculo,
ea videlicet, quæ fructus carnem conuenit. Quamobrem ad profluum muliebrem, & sanguinis exspuitiones, tum dysenterias
& diuturnos ventris fluxus commodum esse credunt. Maximè verò caventur decocta. Valentius tamen adstringunt, sa-
cus & illex, seu quis eas species esse roboris uelit, seu toto genere diuersas. Quin & folia harum plantarum tenella illa non
insensibilem desiccare valent, minus autem quæ sunt alterius roboris, nimirum quanto minus fortis sunt adstringentia. Siquidem
medici triuis ea in ligni petra, & vulbus, omnemque vicinum locum contextis. Eandem vim solis habet & fructus roboris, e-
oque folia nonnulli ad incipientes, & crecentes venter phlegmones. nam: quæ iam vehementes sunt, adstringentia respiciunt.
Sed talia ad curandi potius rationem, quam præsentem tractatum attinent. Ceterum in præsentia nouisse, quod eatenus ad-
stringentem, quatenus dictum est, facultatem quercus obtinet, sufficit ac proinde desiccandi, atque adstringendi: ex calli-
candi autem paulo infra media, in genere silicet eorum, quæ ut sic dicam tepida sunt. Arbor, quæ dicitur Græcis, Quercus
Latinis appellatur: Chylot, Haller, aut Beluth, Arabibus: Quercia, Italice: Eychbaum, Germanis: Robre, Hispanis: Chesne, Gal-
lis. Quæ verò vnde Græcè Fagus Latine dicitur: Arabice, Chinoas, aut Chiacias: Italicè: Italianè: Germanicè: Buch-
baum: Hispanicè, Hala: Gallicè, Fagus. Quæ denique Græca uoce & Latina illex nominatur: Arabice, Barbes, sive
Carmas: Italicè, Elice: Hispanicè, Anzina, & Anzinheira. Germanicè Stechbeychen. Suber autem Græcis & Italice Jug-
ro. Germanis pantoffelholz.

Glandiferarum
arborum vires
ex Galeno.

Nominia.

Kastana.

CASTANEAE.

CAP. CXXII.

Sardianæ glandes, quas aliqui Castaneas, aut Iopima, aut glandes Iouis appellant, adstringunt &
ipsæ, similesque effectus præbent: præsertim tunica, quæ carnem, & corticem media intercutat. Ca-
ro his, qui ephecerum biberunt, conueniens est.

Castanearum
confectio.

Castaneæ nuce sunt in tota Italia vulgò notissime: item & earum arbores haud quaquam incognitæ. Antiqui ca-
stanearum complura fecerunt genera: nominibus plerumque inditis à locis, unde importabantur. Sed duo tantum
in Hetruria habentur genera, satium silicet, & sylvestre. Mitiores facillè purgantur, harumque, ille principè locum te-
nent, quas vulgò Marroni appellat: quippe quòd cæteris sint maiores, sapidiores, speciosioresq;. In montanis, ubi quantan-
ab utroque cortice purgantur, moluntq; in farinam, ac deinde coquant in panem. Materies arboris edificis, atque alijs
domesticis utensilibus admodum apta est: siquidem non rodo ex ea sunt trabes, signa, aseres, & pedamenta: sed & cado-
rum costæ, & eorum cingula: verum ignarijs inepta. Montibus, & opacis gaudet magis, quam campestribus, & apricis.
Creatur quoque natura alio Castanearum genus, in orientalibus regionibus, de quo tam apud antiquos, quam recentiores
(quantum viderim, legerim) nemo est, qui meminerit. Arbor est Castanea bac spæciata proceritatis, folio pentaphyllo,
sed longe humana manu, quin etiam Ricini folio, grandiore, longo ac tenui pediculo appenso. Echinos ferè in cacumibus,
magnitudine nostratibus æquales, rufo colore, verum durior ac crassiore putamine, aculeis varijs, sed robustis ac firmis, &
cortice subingrante, præterquam anteriori parte, qua interno ecbini putaminis coniungitur, ea enim albicat, macula cor-
dè intra se altam tuniculam habens illi similem, qua nostratæ castaneæ femine. Totus uide robustus est, simplex tamen, nul-
betur, sed dulcor paulò, nec adeo mandentibus grato, si tamen ex sicco fructu illi quidem rectè percipi potest. Et v-
noratq;. Plante ranam, una cum prægnantibus echinis misit ad me Conflantiopolis Quilimus Quacelberus Flander, me-
dicus insignis, una cum quàm plurimis alijs, de quibus in epistolis latius diximus. Castaneæ uelociter fissantur non alius, tu-
entriculi

Castanearum
vires.

CASTANEA.

ventriculi fluxiones, idq. maximè sicca: quin & sanguinem excreantibus prosunt. Tritæ cum sale, melleq. subactæque rabidorum canum moribus utiliter imponuntur: & cum bordaceæ polenta, & aceto illius maniarum duritias discutiant. Venerem excitant, eo quod flatum gignant. Largius in cibis sumpta capiti dolorem inferunt, insunt, alium adstringunt, ac agrè concoquuntur. Atamen qua cineribus obruta torrentur, vulnerato prius in latere cortice, crudis, & elixis innocentes reddunt, præsertim si cum pipere, & sale, vel saccharo edantur. Interior castanearum membrana rubens, qua albicans pulpa circumæst, ex uino austero pota, duarum drachmarum pondere, sicut valenter immo dicuntur omnes alii fluores, & sanguinis reiectiones, quin etiam cum pari pondere ramentorum Eboris, alba seminarum profusua cohibet, ex aqua alba Nymphaea hausta. De castaneis differens Galenus libro secundo de alimentorum facultatibus, sic inquit. Castaneæ omnium glandiarum sunt præstantissima. Sunt quibus fructus variis appellent: hi nanque & soli inter fructus agrestes alimentum memorale corpori præsent. hæcenus Galenus. Illud porro in his verbis animaduertendum, quod Castaneæ, quænis eas Galenus plurimum nutrire prodiderit, non tamen in cibis commendantur, si comedantur frequenter. Nanque, ut idem auctor est libro de tenui victus ratione, sint illæ in aqua cocta, sint tostæ, sint etiam frigæ, emter estiantibus noxam inferunt, multaq. magis, si cruda edantur. Quod etiam libro de cibis boni, & mali succi memoria mandauit. Castaneæ ita Latinis vocatæ, Græcis κάστανος, ἡ κάστανος, ἡ κάστανος, ἡ κάστανος, ἡ κάστανος dicuntur. Arabibus, Sadianalac, Castal, & Stebulot: Itali, Castagne: Germanis, Kestlen: Hispanis, Marones: Gallis, Castagnes: Boemis, Kasstany.

Castanearum
uices ex Gal.

Nomina.

Kurz.

GALLA.

CAP. CXXIII.

a Meū & Cat.
Aesc. leuis.

Galla fructus est quercus. Aligua omphacitis appellatur, parua quidem, parua quidem, sed † articulorum man⁹ nus modo rugosa, solida, nullo foramine peruia. Altera † plana leuis perforata. Eligi debet omphacitis, quæ efficacior est. Vtriuſque vis uehementer adstringens, trita excrementa in carne, fluxiones gingiuarum & vna, atque oris ulcerationem cohibent. Nucleus dentium cauernis inditus, dolorem sedat. Cremate carbonibus, donec igne flagrent, & vino, aut aceto, aut acida muria extinctæ, sanguinem supprimunt. Decoctum quibus insidere expedit, efficac est, & contra vullas procurrentes, fluxionesque. Capillos denigrant, aceto, aut aqua macerata: dysentericis, cœliacisque cum vino, aut aqua trita conuenienter illinuntur, aut bibuntur: obſonijs addi debent, aut integræ in aqua præcoqui, in qua non nihil excoquendum est, quod his affectibus conferat. In summa his utendum ad adstringenda, aut sistenda, aut siccanda, quæ opus sunt.

Gallarum cō.
sideratio.Cornarii opi-
nio reprobat.

Galla vulgo notissima sunt, easque ferunt arbores omnes (ut Plinius auctor est) quæ & glandem. Nascuntur sole de geminis ex eunte: & si astu nimio excipiuntur, ardescunt protinus, nec amplius adoleſcunt. Quercus in Italia præter glandes duo Gallarum genera ferunt. Miores quæ rugosa cute spectantur, sillonibus, & coriarijs expertis, quæ Græci omphacitides dicuntur. Miores verò, quæ leuiores habentur. Ceterum neque in hoc Cornario ad stipulandum esse iudico.

rò medicus singularis eruditionis, non contentus duobus Rhois generibus Plinij imitatione, tertium adinvenit. Etenim is in libro de componendis medicamentis, quem secundo loco edidit, Rhoem Syriacum non solum differre scribit ab eo, qui tum cultis, tum coriarijs expetit, sed peculiarem quidem Syriacæ arbusculæ succum esse censet, quod Galenus libro v. i. de compositione medicamentorum, secundum locos succum rhois Syriaci in quoddam medicamentum addat. Sed errat Puchsius in hoc, mea quidem sententia. quandoquidem non video, quomodo ex mentione succi rhois Syriaci à Galeno factæ, colligi possit, rhoem Syriacum esse genus separatum. nam ego potius adducar, ut credam; ita enim cognominatum fuisse à Galeno, quod apud Syrios cæli & soli illius temperie proveniat cæteris præstantior. Et quantum Theophrasto lib. i. i. c. xv. i. 11. Rhus duplex reddatur, mas scilicet & femina, quod alia sterilis, alia fructifera sit, non tamen ob hoc posteritatis memoria prodidit, quod altera cibus, altera corijs nasceretur, sed ambas ad coria inficienda destinavit: quod coriarij folijs, & ramisculis tantum accipiant, non autem semen. Rhoem, quæ in Cornelio Celso ros Syriacus depravate legitur, Mannam, quæ ex Syria nobis advehitur, esse putavit Petrus Cramerus Florentinus capite septimo libri vltimi de honesta disciplina, falsis nominum similitudine, quod ros, quæ distio rhus Græcè legenda est in Celso, aeris rorem significare crediderit: etenim manna ros quidam est. Veruntamen eius sententiam acriter exposuit Manardus Ferrarivensis libro epistolarum suarum primo. Theodorus in Theophrasto, Rhois vocabulum fluidam interpretatur, quod nomen Græci erynum secutus sibi Latine finxit:

Petri Cramerii
lapius.

R H V S.

N. 2. quippe

quippe (vt Plinius est auctor) rhus Latinum nomen non habet. Id quod mihi errandi prebuit ansam, cum iandudum praecerto existimauerim, fluidam Theophrasto eam arbutulam esse, quae vulgo Lantana vocatur, & cuius radicibus uicium quidam conficiunt. Verum cum accuratus Graecum Theophrasti et dicere perlegissem, Theodorique nouum vocabulum non sine bile examinasset, erroris mei causam facile deprehendi. Quo factum est, vt iam sateri libeat, fluida Theodori nil aliud Theophrasto designare, quam Rhoem, & ob id Lantanam sic à vulgaribus vocatam, vt prius crederam, non esse. Quae tamen (vt mea fert opinio) potius VIBURNUM imitatur, quod maxime lenta, obsequiosae flexuque inuicta sit. Tale enim esse uiburnum Virgilius in Bucolicis cecinit hoc carmine.

Quantum lenta solent inter viburna crespere.

Exit haec ramulis digitali crassitudine, bicubitalibus, folijs vltimis, incanis, & pilosioribus, quae paribus internodijs aduersis pediculis coniugatae adhaerent, per ambitum tenuissimè ferratae. Florem edit album, umbella modo coherentem: à quo acini prodeunt lentum modo pressi, qui primo statim exortu uirides, deinde rubri, demum uero nigri spectantur: radice per summa caespitem vagante: virgae adeo flexiles, lentaeque habentur, vt ad colligandum fasciculos is commode trantur rusticis. Nascentur in Sepibus, & frutetis, & inculto solo. Folia aspera sunt, & gustu adstringentia. Sententis nostra a stipulatur Ruellius, non solum quod haec planta flexilis admodum ac lenta omnibus suis partibus habeatur, sed etiam quod haecena in Gallia proprium retineat nomen. Nam detrita vna tantum litera ibidem uirna vocatur. Plura de hac Planta diximus

VIBURNUM.

aduersus Guilandini calumnias in Epistolis nostris. Non desunt autem qui genisiam quandam Fiburnum faciunt, eo tantum argumento, quod Calabri Genisiam illam Fauorna nuncupent. At qui nihil est, quod me adducat ad credendum Fiburgium Genisiam vocasse Fiburnum, cum hæc proprium habeat nomen. Fiburni itaque folia adstringētis sunt facultatis, vt prædiximus, adeoque præstant ad vacillantes dentes confirmandos, & gingiuarum reumatismos, vt vna cum oliuæ folijs decoquantur in aqua & aceto, & ex hoc decocto saepe foucantur dentes. Gargargisatur idem ad celmelle prominentiam, & ad faucium fluxiones. Rhus acini arefacti anteaquam maturescant, & in puluerem poti, alui fluxiones sistant. Paratur et radicem corticibus sub terra maceratis, & subinde decoctis, & diu iustis, visum ad auercipia. Folia ubi in lixio decoquantur, capillum denigrent, & eosdem fluentes sistant. De Rhoë hęc, quæ sequuntur, nobis scripta reliquit Galenus lib. v. 111. smp. med. sic inquit. Rhus fruticosa planta adstringit, desiccatur. Nam & coriarij ad desiccandum, & adstringendum pelles plantarum utuntur, ex secundo vero refrigerantur. P. ut Græcis, ita etiam Latinis Rhus nominatur: Sumach, & Aurdion, Rosarum salsitibus, seu Rosâicis, Arabibus Rhu, & Somacho Italics: Simach, & Sumagre, Hispanis: Germanis, Gerberbaum. Fiburnum autem Italia Orbunum. Insulis Lantana, Germanis, Seblingbaum.

Rhois vires ex Galeno.

Nomina.

† In vulgatis Græcis codicibus hic legitur *ρῥοισά*, hoc est, ilicis modo. Hæc dictio quæ ratione ab interpretibus Ruellio, & Marcello omiſsa fuerit, certe nescio. Sed mihi quidem uisa est non omittenda, quod non modò eam quoque Oribasius legit, sed quod etiam Rhus folijs pulchre ilicem amuletur.

PALMA. C. A. P. CXXV.

Palma in Aegypto gignitur. Ea medio maturitatis uigore autumnò decerpi solet, Arabici myrobalani similes: pomatis cognomine, colore uiridi, & odore mali cotonei: quod si ad maturitatem peruenire sinatur, phœnicobalanus fiet. Palma acerbata est, & adstringens contra alui, foeminarumque profusum, in uno altero bibitur: hæmorrhoidas sinit: vulnera glutinat illi. Phœnicobalani recentes plus siccis adstringunt: capitis dolorem afferunt: copiosiores in cibo inebriant. Sicciore sanguinem excreantibus stomachicis, & dyentericis utiles in cibo illiuntur cum cotoneo & cerato onanthinò vesicæ vitij. Caryota, præsertim esu, faucium asperitati medentur. Thebæicarum decoctum potu æstuationem sedat: vires recreat cum hydromelire ueteri sumptum: cibo idem faciunt. Frit ex eis unum ad eadem conueniens. Decoctum pro se potu, & gargazatione magnopere adstringit, & cohibet. Nuclei palmarum, cæterorum more cremati in crudo siccili, & vino restituti, cinere loto, spodijs uicem efficiunt, in misciturque in calliblephara. quod si non iustam usionem acceperit, denuo cremandi. Vim adstringendi habent, & spiracula curis obductu suo claudunt: contra oculorum uam, & pustulas, palpebrarum defluua, cum nardo effectum præbent: corporis excrementis cum uino reprimunt: vlcera ad cicatricem perducunt. Sed inter primas utiles ex palmis humilibus Aegyptiæ.

PALMA ELATE. C. A. P. CXXXVI.

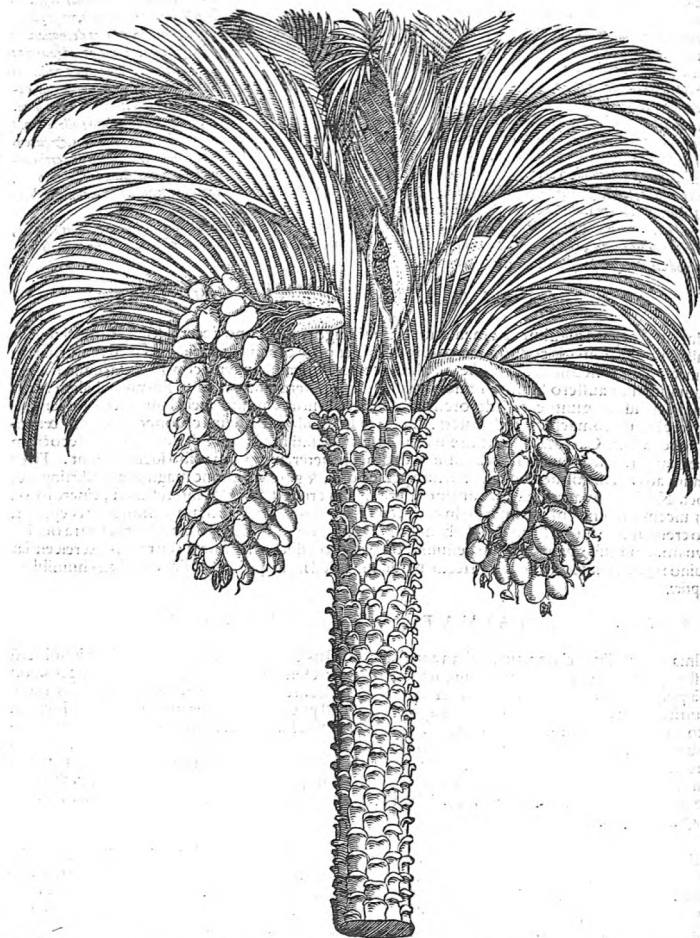
Palma, quam aliqui elaten, aut spathan appellant, fructus palmarum adhuc florentium in uolucris est calyxque: quo in pisillamento unguentarij ununtur. Optima habetur odorata, adstringens, sponderosa præclara, intus pinguis. Vis ei adstrictoria: sinit vlcera, quæ depaucant: laxatos artus committit: trita miscetur cataplasmatis, & malagmatis: prodest præcordijs imbecilli stomacho, & iocineri affecto, mista conferentibus cataplasmatis. Eius decoctum subinde detersum, capillos denigrat: datur bibendum congrue renum, vesicæ, & uiscerum uitij: vuluæ, ac ventris fluxiones sinit: libicem cum resina, & cera j sanat, si viginti diebus recens apponatur. Inuolutusque in ea elate fructus, quem uino amplexu fouet, elate etiam uocari solet, & ab aliquibus borassus. Adstringit, & spathan effectus præstat non sic unguentis expetitur. Alba medulla caudicis recens in cibo, aut decocta, eadem facit, quæ borassus.

† *Ἰνδία*. i. cocta legit Antiquus codi. Palmæ hifloria.

Palma, arbor est procerâ, caudice admodum squamoso, ramos in cacumine tantum fundit, in orbem, ætos, cacuminibus solum spectantibus: folijs longissimis, duplicibus, gladij figura. Flores profert numerosos, tenuibus quibusdam uillis appensis, in magni racemi modum, facie crocicis similes: sed multo minores, albo colore. E anteaquam emergant, nullis quodam concluduntur inuolucro, quod palmam elaten uocant, quo tandem debescunt, eurgunt, & ac panduntur. Hinc subinde dactyli procedunt, qui per Autumnum, una cum sicibus matureſcunt, uiso colore. Decerpiunt eodem tempore, & insolantur ad rhus: nucleo intus durissimo, oblongo, canaliculatoque. Nascitur Elate ex ipso caudice inter primos fere ramos, duarum spithamarum longitudine, ea, quæ hic appicta est, imagine. Hanc cuius hic imaginem damus, misit ad me intergram, una cum dactylorum racemo, Gabriel Fallopijs Medicus clarissimus: quinetiam eodem tempore, eiusdem Elates icones graphice delineatas nobis misit Iacobus Antonius virtus patritius Patavinus, viri quidem ut prospicij, & uirtute

Palmæ cõdũ ratio.

60 præclarus, ut omni humanitate, & liberalitate præditus. Visuntur palmarum arbores in compluribus Italia ciuitatibus, nempe in hortis, uiridarijs, & monachorum claustris dicitur, insigni magnitudine, ac speciosa proceritate: cum tamen climatis nostris temperies earum naturis inelencorum sit, fructum nobis non profert, sed sterilem conferenscunt. In Hispania tamen maritimis quibusdam locis fructum edunt, uerum immitem, & qui nunquam matureſcat. Quæ in Creta proueniunt, fructum sane percoquant, sed magis admodum Cypriæ. Principem locum tenent, & palmas omnium præstantissimas ferunt, quæ in Iudæa proueniunt, & inter has maximè (ut inquit Galenus) quæ in Hiericente nascuntur. Vnctias palmarum fructus, quæ nonnullis albulis, aliquibus cariotis, quibusdam uerò dactyli dicuntur, ex Syria, & Alexandria Aegypti aduehuntur, ac etiam ex Neapoli illic prius ex Numidia importati. Ex recentibus ab arbore statim decerptis, quibus Italia caræ uinum fieri auctor est Plin. libro x. 111. capit. xv. i. quo Parthi, & Indi uentur, ac cæteri, qui orientalem plagam incolunt. Et ut idem refert lib. x. 11. cap. 111. Palma femina fructum non profert, nisi prope marem conferantur: quo exsiccato, uicibus postea sterileſcunt. Nec tamen ob id putandum, quod mare fructum non ferant. Quandoquidem scribit Theophrastus libro 1. c. v. 111. de historia plantarum, quod ex fructijs plures enim sunt, quæ fra-

Etiam non ferunt tam mares, quam feminæ fructus edunt. Quorum plures sunt differentia, quoniam alij sine esse, alij
 duro esse, alij molli proveniunt. Colore quoque inter se discrepant: alij enim candidi, alij nigri, alij flavi: ad summum non
 pauciores, quam scorum colores, neque absolute pauciora genera statuunt. Ad hæc differre magnitudine, figuræque voluit
 quosdam enim rotundos esse in modum malorum: magnitudineque tantos, ut quatuor tantum in spicam teneantur, alios
 minus cicerum magnitudine. Saporibus item plurimum differre inveniunt, sed optimum tam inter nigros, quam inter candi-
 dos genus, quod regium uocant, cum magnitudine, tum virtute, sed raram id esse. Quædam non fructu modo, verum, & ar-
 bore ipsa, longitudine, formæque reliqua distant: non enim magna, excelsæque, sed breues fecundiores, quam cætera, & rima
 protinus fructificantes. Tales etiam in Cypro, in Siria quoque, Aegyptoque palme proveniunt, quæ quadrime, aut vi-
 & fructum multo ampliore, discriptioneque peculiari discretum, magnitudine mali punici, figuræ oblongum: non tamen
 sapidum, tanquam cætera: sed radicibus similem, ut non deuoretur, sed succo tantum expresso expuatur. hæc de palmis histo-
 ria ex Theophrasto. Sunt præterea, qui palmarum generi adscribant plantam in Aegypto, Cyproque nascentem,
 quam Veneri inde redeuntes MUSA appellat, & Musas similiter fructus. Adolescit hæc, (ut referunt) ad quatuor
 senumve cubitorum, proceritatem è stolonibus alterius satæ: folio est arundineo, quod tamen perquam longo, latoque ambi-
 tu je diffusum, adeo ut in longum æquum cubitorum mensuram quandoque excedat: in latum uero se quicubitum sparetur
 lato.

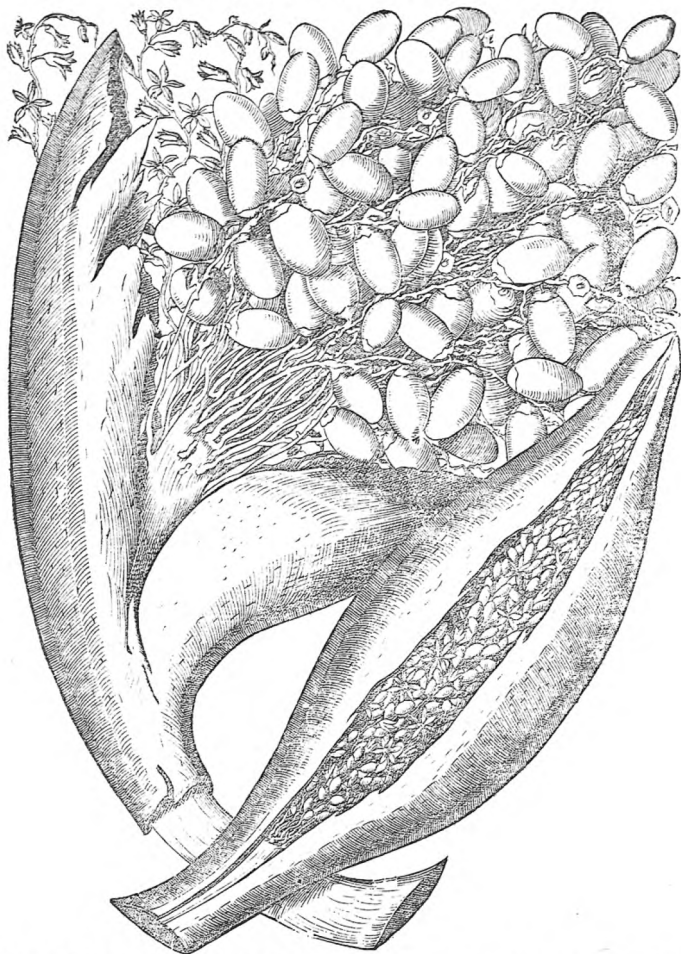
lata, crassaque per medium excurrente costa. Torrescunt folia estate sui natura, vel etiam fortasse solis ardore, ad 6° vt
 mensis Septembris coram costa profus nuda emanant, decedente foliorum materia, quod admodum sit tenuis. Caulis squa-
 moso foliorum cortice vestitur pilosus, vel arandinis confuso. Ramos habet nullos, sed caudicem tantum confuso. E vertice
 gemerit emergit materie molli, longitudine sane cubitali, quod alia ob origine ad summum prodeunt germinaterrum, qua-
 terminumve digitorum inuicem distantia: et quibus circumuenient fructus, parui cuscummeri magnitudine, qui per maturita-
 tem quadantenus flavescent cortice fici, qui eodem modo digitis detrahitur. Substantia pura constituit molepsumum modo
 nullo inuis esse, neque femine. Primum quatenus fructus insipiditatem quandam prae se ferre videtur, adeo ut primo
 statim gustu non placeant: verum qui est assuetus, us in dies magis delectantur: quippe qui quadam occulta saporis suauitate
 allecti, quae nisi tractu temporis eam palato inuit gratiam, nunquam saturi videntur. Ita Musam mihi describere qui ex
 Aegyptio, & Cypro ad nos reuertitur. Sed quam antiquis Musa fuerit planta, quid referam non habeo. Inclinat ta-
 men animus eam esse, quae Theophrasto in palmarum genere recensetur: quam idem in Cypro nasci tradidit, folio ceteris am-
 pliore, & fructu longè maiore, magnitudine mali panici, & figura oblongo. Musae ex Arabibus Serapionem inuenio men-
 tionem fecisse inter simplicia, ubi de eius viribus in hunc sensum disseruit. Musa exalcat in medio primi abfessus, hunc
 effat autem in eius fine, paucum praebet alimentum. Priuatim profest thoracis, pulmonis, ac vesicae arduoribus, aliis emol-
 lit. Verum liberalior eius usus stomacho aduersatur, ac iecur obstruit. Quamobrem si quis, cum frigidus sit temperamenti, ca-
 copiosus vesicator, subinde aquam musam, oxymel, aut gingiber conditum sumat necesse est. Fatium in vtero alit, veni-
 bus opulatur, vrinam ciet, & venter simulat. haec tenus Serapio. Est & aliud palmae genus humile pumilumque, quod
 in Sicilia copiosissimum provenit: quinetiam in maritimus nostris Senensibus, cubiti altitudinem parum excedens, folio ca-
 ceteris simili, sed minore breuioreque. Flores eidem ob obliquo & capillacea quadam coma emergentes: et quibus haec cae-
 rematin prodeunt, ut ex appicta hic imagine quipsiam certior fieri poterit. Pars radicis propinquo in globum extuberans,
 germè quoddam, quod cerebrum vocant, innumeris ferè inuolucris circumseptum habet, tenerum, sapidum, & ori gratif-
 simum. Estur id secundis mensis, cum pipere & salis momento, Cardui aut Ebinatae cinarae modo: Arridet enim maxime
 gustui. Rami quadragesimali tempore deferuntur venales per totam ferè Italiam, ad exornandas oliuarum ramos, qui sacra
 palmarum die ad omnibus in templis gestantur. Praesunt ijdem ad sportulas, tegetes, & scopas parandas: Sunt enim ad-
 uerrendas domos non solum peridoneas, sed etiam viles, quod non congruantur, nisi tempore longo. Hoc palmae genus,
 Theophrasto γαλαπιδίου appellatur lib. 2. cap. 8. de historia plantarum, ubi sic habet. Palmae autem vocatae, γαλαπιδίου
 aliud quoddam genus est, tanquam eiusdem nominis. Nam excepto cerebro viuunt, & ad radicibus fuscis repulantur. In
 fructu quoque, & folijs distant. Sunt enim lato, mollique folio: ob id sportulas, tegetes, & capitis vmbrae uae contextu.
 quin & in Creta insula multa, ac etiam multo plures in Sicilia tales proveniunt, ubi Cefalioni vulgo vocantur. Palmae ge-
 nus India proferunt ut Iosephi Indi nauigationes perhibent) et eius truncis, excisis consulto ramis mensis augusto, distilla li-
 quor, quem incolae nasus excipiunt: ebullitione sauiuer uti uicè: seruantem nisi excoquant, post triduum in actem acer-
 rumum desiccant. Eaque propter illius decoquant: ut nos defrutum, sique hoc modo, uelut mel stauissimum, quod post
 modum ex aqua refolunt, & diebus viginti artificio quodam percolant, donec optime sit defecatum, atque pellucidum;
 quo artificio incensissimum redditur potus, diuque perennat. Porro Palmae, quas Dioscorides Thebaicas vocat, quantum
 ex pluribus auctoribus conperi, adeo Trai temporis insolatae steseunt, ut molite cogantur in panem. Est & aliud ab
 his palmarum genus, quod officinae Mauritanos scute Tamarindos appellant, Graeci uero à saporis acrimonia
 exphœnica: siquidem Mauritanis per Tamar dactylos significant: quare Tamarindorum uocabulo idem intelligunt, quod
 nostri palmas indicas. India igitur dactyli producentur (ut inquit Serapio) à quibusdam plantis, quas folijs longis, acumi-
 natissimisque, salignis similibus uident: licet à nonnullis existimentur Tamarindi fructus agrestium palmarum. Sed euidem
 40 malim ad stipulari Serapioni, quum illis, praesertim cum non conflet et ueteribus, qui de Tamarindis quicquam memoris pro-
 diderunt. Ex quibus, qui ad nos importantur, nulli, uel pauci admodum integri reperiuntur. Nam plerumque praestant, & in
 maiorem quandam compacti deferuntur, quam si disseceris, flauos nucleos inuenies, uarias formas referentes. Praestant, qui in
 obscuro rubescunt, molles, recentesque, & qui nervosis quibusdam uillis fuscis inueniuntur. Adulteratur ab inop-
 floribus prunis, fed deprehenditur frans tum colore tum etiam gustu: quippe nec admodum iust acidi, nec tam saturato
 colore nigricant. Refrigerant, ac desiccant (ut scribit Mesues) ordine secundo, tamen si Auerrois tertio describantur. Al-
 tum ciet, quapropter poti bilem facillè solunt: item & praestatos humores leniunt, & insaniam, & furorcm mulcent.
 Dantur obstructis, aqua intercuti affectis, arquat, & lienosis utiliter. Faciunt & ad scabiem, lepras, uirgines, & li-
 chenat, quin & contra omnes cutaneas exulcerationes, quae à sanguine praestato enersere. Officiunt tamen frigidum neu-
 triculum habentibus: sed non ita tollitur, admissis, maci, mastiche, castia, aut Indica nardo. Aegre minus obicitur sum, sed
 50 roborantur, si admisso caprimero, aut fumaris, aut lupi salictari succo bibantur in summa palmarum maria, ac diuersa
 sint genera. Quare curiosum remittens ad Theophrastum loco superius citato, & ad Plinium lib. X. 111. cap. 111. ubi de
 his latissime scripsit. Atqui non ideo scribere praeremittam, quod est etiam tum Theophrasto planta καρωτερη appella-
 ta libro 4. cap. 2. de plantarum historia palmarum caudice & folijs representans. Verum à Palma distat, quod haec indi-
 dua simplexque assurgat, illa uero quum aliquatenus increuerit, scindatur, & bifida fiat, iterumque horum utramque; pari mo-
 do quadatur, & subinde uirgas breues, & multas proferat, cortice sicuti palmae ad uentisium nexu utili. Fructum pecalia-
 rem parit, magnitudine & figura, & succo singularem. Quippe magnitudine fere, quae manum implet, rotundum, colore
 flauicantem, succo dulcem, & origratissimum, non racematim congestum, ut Palma, sed per singula discretum, nucleo ma-
 gno, uenementer duro: ex quo annulos detornant, quibus in uersicoloribus stragularijs uinculis uimunt. Materies à palma
 plurimum distat, Altera enim rari corpore, & nervosa, & uiridis, altera uisita, græuis, carnosaque, & casta crispata admo-
 60 dum, atque dura. Persae quidem maiorem in modum eam preferunt ad lecturam perueniens conficiendo. Haec ex Theophr-
 sto transcripsimus, quod hac planta palmarum generi ascribitur. Huiusque arboris poma (ut puto) misit ad me Constanti-
 nopoli Gulielmus Quacelbenus Flander medicus insignis. Sed uera tunc temporis, eius arboris essent fructus conie-
 ctare non poteram. Verum cum postea illustrandis aegridis commentarijs huius nostris operam nauare, legeremque
 apud Theophrastum, de Cucupheri fructu, ac de admirabili nucleu ipsius duritia, illico inclinatus inueni, haec poma, quae
 nunc appellabat Quacelbenus, legitimos Cucupheri esse fructus. Cum omnibus suis notis descripsimus, correspondente.
 Sunt enim magnitudine, quae manum implere possunt, orique gratissima, & suauitatem dulcedine praedita, colore fla-
 uicantia perinde, ac Cydonia mala. à quibus etiam parum facie distant: glabra tamen sunt, & carne fibrosa. Os internum
 habent iuglandis magnitudine, quadrilateri ferè figura, ima tamen parte lato, & suprema in acutum desinente, color illi
 exteri, qualis in iuglandum, a uellanarumve, aut Pineae nucis putaminibus uisitur. putamine altero obtectum grandio-
 ri, haud fragili, sed duro, uillis quibusdam ualido compactis sese stringentibus, colore ex rufo nigricante. Ossis substantia

Cametiphis
 n. c. idetatio.

Tamarindorum
 confidatio.

Tamarindorum
 uires.

Cucupheri
 plara, & eius
 fructus cōfid.

Palma elate.

interior, ut colore marmor imitatur, ita etiam duritie excedit, in cuius centro cavitatis est, in qua sylvestris auellana una cum putamine recondi facile possit: uerum nullo intus nucleo: sed & inanis & uacua. Ceterum quod in palma illud sit, quod aliqui elaten, alii spatham uocant, manifeste declarat Dioscorides, cum inquit. Palma, quam aliqui elaten, alii spatham appellant, fructus palmarum adhuc florentium inuolucrum est. Cui ad stipulam Theophrastus loco iam citato, ubi ita scribit. Fructiferarum alia mascula, alia femina. Intereit autem, quod mas primum super spatha floret: femina fructum oblongum illico praestat. Sed elate, sive spathae Galeno duo uidentur esse genera lib. 111. simplicium medicamentorum, alterum quod tenerum sit palmae germen, alterum quod eius sit tegumentum. Primum uero genus fortasse illud erit, quod in interiore parte inuolucrisignitur anteaquam flores prodeant. Id, Dioscoridis testimonio, ab aliquibus Borassus appellatur: atque etiam Elate dici solet. Verum haec in re maxime cauitisse Plinium illud apertissime ostendit, quod ipse lib. x11. cap. ultimo scriptum reliquit, sic inquit. Isti praeterea arbor ad eadem uingenta pertinet, quam alii elaten uocant, quod nos abietem, alii palmam, alii spatham. Quibus palmam est, Plinium palmam adhuc florentis fructus inuolucrum cum abiete arbor confudisse, uocabulorum propinquitate deceptum: Graecis enim ἰδαίη Latinis abietem significat. Quinetiam eundem patasse elaten palmam arborem esse, cum tamen uel germen palmae tantum, uel florum sit inuolucrum. Nec minus inter recentiores hallucinari deprehenditur Adamus Lonicerus Germanus, qui spatham in palma nil aliud esse censet, quam folia, quod ensiformia uideantur. De Palmarum uiribus petraefferans Galenus lib. v111. simplicium medicamentorum ita scri-

Plinij, & Loniceri lapsus.

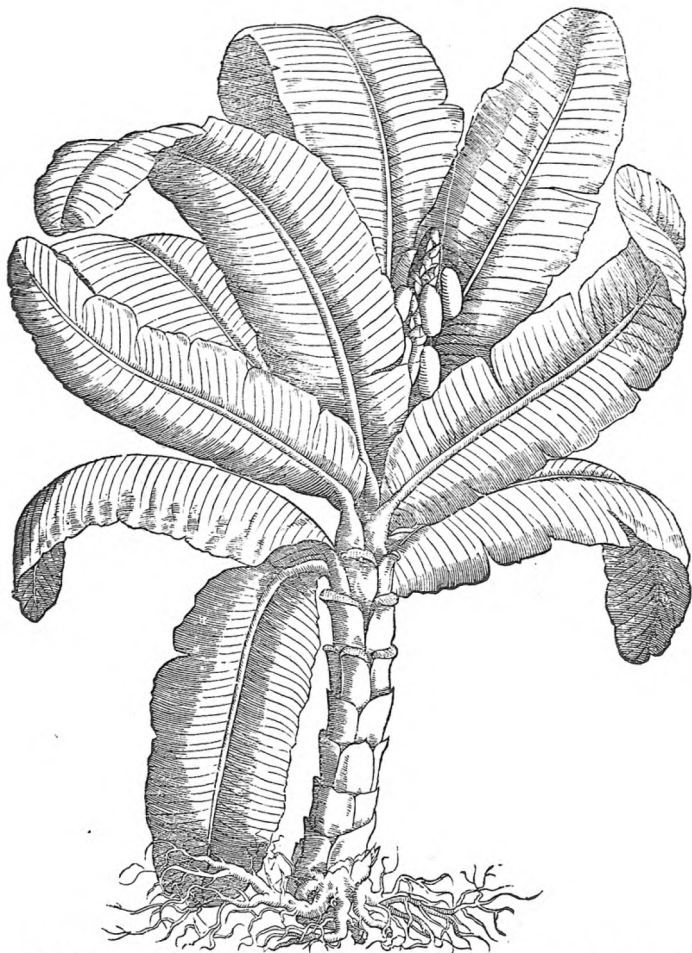
Palmarum uiribus ex Gal.

CHAMERIPHES SIVE PALMA HVMLIS.

ptum reliquit. Phœnix arbor adstringens facultatis omnibus sui partibus est particeps. Igitur ramorum succus austerus est, ex aqua substantia tepida, & terra frigida constans. Similis naturæ est encephalos, quem uocant, hoc est cerebrum, sine medulla, esui aptus. At fructus eius, & maxime dulcis, non paucam obtinet caliditatem. Caterum cum edendo sit, multo est usui, non tamen foris impositus, ubi quid roborare, & desiccare, contrahere, stipare densareque consilium est, sed & tanquam cibus sumptus & simul cum alijs, & per se. Porrò quod elaten uocant, nempe tenerum illud palme germen eandem cum cerebro eius facultatem possidet. Quod uerò uel tegumentum eius est, adstringentem & ipsam qualitatem habet: uerum plus quam dicta omnia exicat, uisum quòd & essentia consistentia illis siccis est, & minime particeps est humiditatis. Itaque iure utuntur illo ad ulcerum putrescentia, miscentque medicamentis articulos plus iusto laxatos contrahentibus: ad hæc facultatibus hepaticis, & stomachicis, seu intrò sumantur, seu foris admoventur. Sed & radix plantæ desiccatoris citra morsum facultatis est, adiunctum habens & ipsa adstrictionis quippiam. Et de Palmarum fructu differens libro secundo de alimentorum facultatibus, sic inquit. Est autem non parua in Palmulis differentia: alie nanque sicca sunt, & adstringentes, ut Aegyptiacae molles, & humidae, & dulces, ut quæ caryotæ appellantur. Hæ autem præstantissima in Syria Palestina nascuntur in Hierichunte: reliquæ omnes palmule inter dicta duo genera medie censentur. Verum concocti difficles sunt, capitiq; dolorem in'erunt: quarum alie quidem magis, alie minus sunt humida ac dulces, sicca atque adstringentes. Sed constitutis extremis iam omne quod in medio est facillimè deprehendes. Nulla er-

Palmarum facultas exco-

go ex ipſis eſt, quæ non dulcedinem quandam, & adſtrictionem habet. Siquidem caryota leuiuſculè adſtringunt, & The-
 baicis obſcura quædam ineſt dulcedo. At ſuccum quidem dulcem nutritæ, auſterum autem gratum eſſe ſtomacho, & alium
 ſiſtere oſtendimus. Omnes autem palmule, ſi largius ſumantur, concoctum ſunt diſſiciles, & capiti dolorem adferunt. Quo-
 ſdam etiam morſum cuiuſdam ſenſum ori ventriculi, quod medici ſtomachum uocant, inducunt. Succus autem ex iſ in cor-
 pus diſtributus, craſſus quidem omnino eſt, cum quodam etiam lentore, ubi pingues fuerint palmule, vt caryota. Cùm au-
 tem huic ſucco dulcedo etiam miſta fuerit, celerrimè quidem hepar ab eo obſtruitur: Laditur autem maximè ab ipſorum eſu,
 quod & inflammantur, & ſcirrho obſideatur. Poſt hepar autem & lien obſtruitur ac laditur. At multò ſane maximè uir-
 ridis palmula ad omnia ſunt noxia, ſi panò largius ſumantur. Perſpicuum porrò eſt, dulces quidem calidiores; adſtringentes
 verò frigidiores ſucco præditas eſſe. Virides præterea palmula inflationes pariunt, veluti & ficus: eadem nanque palmula-
 rium uiridium ad alias eſt proportio, que ficum ad caricas. Caterùm in regionibus non admodum calidiſ, palmula non per-
 ſectè matureſcunt, adeò ut reponi queant. Quo fit, vt homines ipſi uiridibus uſeci coacti, crudis ſuccis impleantur, rigori-
 buſque, qui ægre caleſcunt, & hepatis obſtructionibus prehendantur. Daſtyli recentes duo oſſe exenterati, & inſectori-
 cocci puluere repleti, deorſumque ſepe à prægnantibus, abortum prohibent. Præſtant quoque daſtylorum oſſium pulu-
 rem trita ſemenciè ponderè additis ſanguinis draconis lacrymè drachma, & portulacæ aqua pota, ad albas uteri fluxio-
 nes: eadem combuſta drachmæ pondere, cum cruciſerici combuſti ſemidrachma, ſanguinem mingenſibus medentur. Ar-
 bor,

bor, que est in Græcis, Latinis Palma vocatur: Arabibus Machla, aut Nachal: Italis, Palma: Germanis, Dattelbasem: Hispanis, Palmera: Gallis, Arbre de dattes. Huius autem arboris fructus, qui, $\delta\alpha\tau\tau\upsilon\lambda\alpha\varsigma$ Græcis, Latinis Palmulæ & datyli dicuntur: Arabibus, Tamar: Italis, Dattoli: Germanis, Dattilen: Hispanis, Tamaras, & Dattiles: Gallicis, Dattes: Boemis Dakyle.

Nomina.

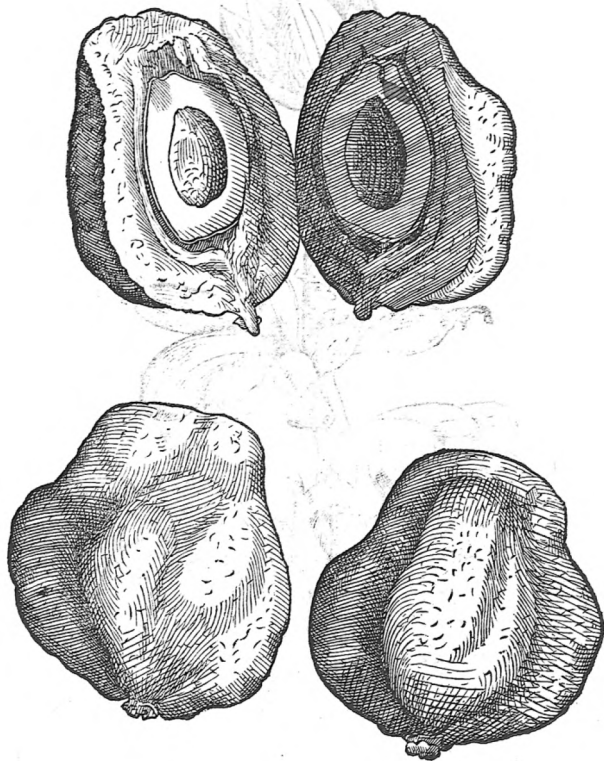
Palm.

MALVM PVNICVM.

CAP. CXXVII.

MAlum punicum omne boni succi est, stomacho utile, per exiguum sufficiens alimentum. Dulcia stomacho utiliora habentur, sed aliquantulum in eo calorem gignunt, inflammationes pariunt, unde in febris abdicantur. Acida adstringunt, æstuanti stomacho auxiliantur, & multo magis contrahunt, ac urinam cient: a ora, gingivasque lædunt. Vinosa vero mediam feruntur naturam. Nuclei acinorum acidi punici in sole siccant, & obsonijs in sparsi, concoctive fluentur aluum, stomachumque sistunt: cœlesti aqua madescunt, bibunturque: commodè sanguinem excreantibus: ad defæsus dysentericorum, sceminarumque fluxione vultu laborantium viles sunt. Expressus nucleorum succus coquitur cum melle, ad oris, uirilitalis, & sedis vicera, no mas, b reduuias, & ea, quæ in corpore extuberant,

a Meû $\delta\upsilon\sigma\tau\epsilon\mu\alpha\chi\omega\delta\epsilon\varsigma$ vel $\sigma\upsilon\mu\alpha\chi\omega\delta\epsilon\varsigma$. i. stomacho utile est adstringens. sed Cat. $\delta\epsilon\sigma\tau\epsilon\mu\alpha\chi\omega\delta\epsilon\varsigma$ i. origanum & adstringens. b Meum $\delta\epsilon\sigma\tau\epsilon\mu\alpha\chi\omega\delta\epsilon\varsigma$ i. ad reduuias. i. ad reduuias in digitis.

rant, aurium dolores, & narium vitia: præsertim acidorum. Huius flores cytini uocantur: quin adstrigunt, siccant, cohibent: sanguinolenta glutinant: quas punicum, præstant utilitates. humida gingiuarum vitia, mobilesque dentes decocto colluuntur: herniam prolapsu intestini erumpentem, cataplasmate repellunt. Memoria tradunt, qui tres quàm minus cytinos deuorauerit, nullam eo anno lippitudinem passurum. Eliquatur hypocistidis exemplo. Malicorium asperum est mali punici putamen, quod aliqui sidion appellant. Id spissandi uim habet, & quos cytini, præbet vitus. Decoctum e $\frac{1}{2}$ radices, $\frac{3}{4}$ potu latas ventris tinea pellit, & eadem euocat. Balaustium syluestris punice flos est, cytino similis. Cuius complura genera reperiuntur, candidum, d $\frac{1}{2}$ fuluum, $\frac{3}{4}$ colore rosaceo. Succus ex eo exprimitur, hypocistidis modo: cui adstrictoria visine est, eadem faciens, que hypocistis, & cytinus.

c 1007 leg. an
tio, cod.
d nequiss. i.
purpureum,
legit Orib.

Punici mali
contid.

Punica Malus arbor est minimè procera, folijs Oleaginis, Myrti emulis, saturatè uirentibus, crassiusculis, rubris intercurstantibus uenulis, rubroque pediculo appensis. Ramilli sunt flexiles, spinis horridi. Flores puniceis calatibus modo paruli, ore fillatim circumfacto, è quo folia prodeunt tenuia, colore coccineo, aggregati papaueri amula, granulis quibusdam medijs capillamentis appensis, ut in Rosa. Fructus coriaceo tegitur cortice, exterius rufescente, & interius flauescen-

MALA PVNICA.

re, innumeris refertus granis angulosis, rubentibus, vinoso succo refertis, officulo intus latente, qua intercurfantibus flauis tenuibusq; membranis, miro quodam natura ordine distinguuntur. Ligni materies flaua, cinereo libro vestita. Punica itaque Mala in pluribus Italicis locis vulgo, sicut etiam Latine Granata dicuntur, à multis intus conclusis granis: quanquam non desunt, quin ita appellari uelint à Granata Hispania regno, quòd inibi numerosa proueniant. Sed quomodocunque se res habeat, nusquam non cognita sunt in Italia: squidem inibi & in hortis, & in uincis, & in uiridarijs, eorum frequentissima uidentur arbores. Triplicia (ut etiam scribit Dioscorides) distinguuntur species: ouippe quòd alia dulcissima, alia acida, alia uinosa. Vinolenta ea sunt, quae vulgò Punicani uocant Hetruria, quaeque aliubi Scythiae, & alibi di mezo sapore Italico fermone appellantur. At Plinio lib. x. c. 11. cap. xv. 11. quinque enumerantur species: dulcissima, acris, acida, mista, acida, & uinosa. Verum haec omnia Dioscorides in tria redegit: astrogia: utpote qui uni dulcissima, alteri acris, & acida; tertio uero generi mista, & uinosa adscripsit. Haec omnia Italia habet, & celebrat: sed & fructus, & acinorum magnitudine, tum liquoris copia excellent dulcissima, & uinolenta. Acida mitescere, & dulcissima fieri tradunt, si succo, aut hianano floscore foueantur arboris radices, & uetere urina saepius irrigentur. Ceterum ne fructum in arbore debitant, remediò sunt lapides tres, cum ferit arbor, ad radices collocati, quin eam iam constia sit, & fructum in arbore debitant, remediò sunt lapides tres, item praestabunt, si scilla secundum radices conseratur. Si florem arbor non continet, urinam uetere cum pari aequa mersa temperare, & ter per annum radicibus infundere, efficacissimum est remediù. Eadem praestabit esse. Tamen, si arboris

res facili adolefcunt, ramis flexilibus, ac lenticrubro cortice, folijs longiusculis, perperuoque virentibus, punice amulsi-
 quanquam in nigris nigriora, in candidis candidiora fpeftantur. Flores omnibus infident candidi, odorati: ideoque aqua
 ex his confecta odoris fuaitate vnguentarijs plurimum expetitur. At cum noftras aequè fit odorata, atque olfactu iucun-
 da; eam tamen odoratifsimam exillmauerim, quæ ex Aegyptia myrto elicitur: fiquidem & odoratifsimam, & iucundiffimam
 in Aegypto nafci Myrtum memori prodidit Theophrafius. Satiuarum utrunque genus baccas fert oblongas, agreftes oleas
 quadantenus referentes, multò sanè fylueftris maiores: ceteri contrarium affeuerat Marcellus. Quippe experientia com-
 pertum efl, quod ubicunque fatiua Myrtus colitur, grandiores, vegetioresque baccas edit, quam fylueftris: cultura enim
 Myrti manufcunt, & longè magis humore replentur, utpote & alia fatiua flirpes omnes: quod quidem indomitatellus fyl-
 ueftris denegat. Caterum, ne quis decipiatur, hic leflorem admonendum eflè duxi, cum de fylueftri Myrto loquor, non me
 10 de rufco intelligere, qui & Diofcoridi, & Plinio fylueftris, & acuta myrtus appellatur: fed de vera fylueftri myrto, quæ fua
 fipote in litoribus fine cultu oritur: quæ item in mediterraneis, in collibus, fyluis, ac campeftribus prouenit. Hec tamen efl
 præter rufcum à Diofcoride non fuerit exprefla; cum tamen dicat initio capituli, Myrtus fatiua, & reliqua bis verbit & fylue-
 fterem eiuſdem generis myrtum tacite dari fateatur. Porrò inter fyluefres alba quoque, & nigra reperitur, quemadmodum
 & inter urbanas. quandoquidem ipſe quàm plurimas fylueftris myrti plantas uidi in mille locis, quibus mature inerant bac-
 cæ, non sanè nigra, fed in purpuram albicantes. Myrti montes non amant, quin & frigidos odere trahit: tamen cum in

Marcelli la-
 plus.

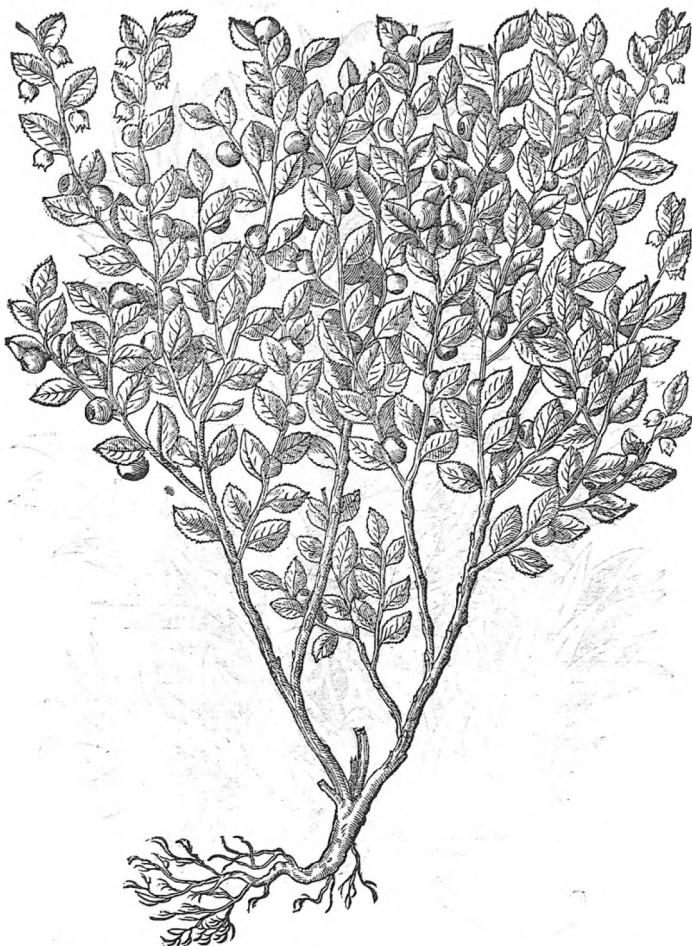
MYRTVS ROM.

tamen in ea frigidum terrenum. Habet verò etiam tenuè quiddam calidum, vnde valenter desiccatur. Porrò tum folia, tum germina, tum fructus, tum succus, non parum inter se in adstrictione dissident. Ceterum quod ramus, & trunco adnascitur tuberosum, quam quidam myrtada nuncupant, quanto diù siccius est, tanto & desiccatur, & adstringit vehementius. Quiddam id tudentes reponunt, postea vino subigentes in pastillos formant. Folia item arida viridibus plus desiccant: miscetur enim viventibus humiditas quedam. Porrò succus non tantum ex viventibus folijs exprimitur, sed & fructu. Restringeri vim hæc omnia habent tum foris imposta, tum intro sumpta in corpus, quod scilicet nondum ullam deleteriam, aut purgatoriam substantiam habeant admistam. Planta, quæ in insulis Græciæ, Latine Myrtus nominatur: Arabibus, *Aes*, *Alas*, sive *As*: Italis, *Myrto*: Germanis, *F uel sch heydelbeer*: Hispanis, *Murta*, aut *Raiam*: Callis, *Meurte*. *Myrtillus* verò Germanis *Heydelber*: Boemis, *Byaodi* aut *vuramoka*.

Nomina.

Κερσενα.

CERASIA.

CAP. CXXIX.

α κάρυφ.

Cerasia aluo villia sunt, si viridia sumantur: eadem siccata illam sistant. a Gummi, quod cerasi sudarunt, cum vino diluto, tussi uerisus medetur: colorem commendat, uisum exacuit, appetentiam inuitat: idem ex vino potum calculosis auxilio est.

Nulla

CERASIA.

Nlla hodie arbor est in Italia, quæ vulgo notior sit Cerasis. Cerasus itaque arbor folia fert Mespilo latiora, & per ambitum serrata: flores albos racematione dependentes, è quibus rubentes oriuntur bacca, longo, ac tenui pediculo iuncti modo flexili, appensa, prona parte diuisura quadam secca, duro intus ossiculo pisi magnitudine, aut maiore, in quo nucleus concluditur, subamarisculi sapore. Ligni materies fibrosa, compactaque cortice usitur leui pluribus inuolutis referro.

Cerasorum
consideratio.

Genera Cerasorum diuersa habentur. Nam alia dulciora, alia subamara, alia austera, alia acida, alia insipida reperiuntur. Harum plantas scribit Plinius lib. xv. cap. xxv. nouas, & peregrinas, nec antea vijas è Ponto secum primum aduexisse in Italiam Lucullum, postquam debellato Mithridate is victoria potitus Roman venit. Sed postea tanta agro Italo amenissimo cum hac arbore intercessit affinitas, & consortium, ut non solum ager is satiuarum plantas seruauerit, propagauerit, & adauxerit: sed & veluti ex eius humore (quæ summa fuit inter se societas) grauida terra facta, sine aliquo semine in campis, in montibus, & syluis numerosissimas plantas procreauerit, & ediderit. Satiuarum speciosissimi fructus, qui Cerasa, & Cerasia Latinis etiam appellantur, diuersorum sunt generum: quo fit, ut diuersa quoque sortiantur nomina. Inter hæc illa principè sibi locum uendicant, quæ Hetruscis vulgo Marchiane, & duracine uocantur: tanetsi horum alia maiora, alia minora, alia saturato colore rubent, alia uero potius albicent. Quæ autem Plinio Iuliana, nobis uero vulgo Acquaiuole, hoc est, aquæ dicuntur, in nullo sane habentur pretio: quandoquidem adeo sunt tenera, & fragilia: ut nisi sub arbore sua comedantur, acile gestatu collidantur, & marcescant: quin & ob aquæ partis redundantiæ insipida sunt, orique ingrata. Quæ autem, quod ad

Cerasorum
genera.

modus Cornorum modo nigricent. Corbine nos vulgò vocamus, Plinius vero *actia*, & *caciliana*, cum sint duriuscula, & dulcia gustatu habentur non iniucunda: verum tamen quòd manus, dentes, ac labra atro colore inficiunt, discumbentesq; deturpent, mensis raro apponuntur. Sunt & *Cerasa*, que uno tantum petiolo, terna, quaterna, quinque nitantur: quinetiam; que racematim vna modo proueniunt. quorum imagines misit ad me *Verona Franciscus Calzolarius*. In *cerasiorum* genera numerantur & illa, que *Roma Visciale*, seu *Amarine*, & in alijs compluribus Italia locis *Marasche* vulgò nuncupantur, a sapore (vt puto) dicta, quod non iniucundi amaroris tantillum respiciant. Horum porò varia notantur genera, que & si omnia sibi acidum asciscant saporem; hæc tamen eius plus, illa vero minus habent. *Rura Tridentina* ea *Marasche* vulgò nuncupant, quod in hys acido dulces sit admixtum, ob idque illa palato maxime placeant. Quædam præterea inibi *Marine*, & *Marinelle* cognominantur, que & minora, & rotundiora sunt, & breviori pediculo appensa, gustu nihil fere prædictis reclamant. Est & horum tertium genus, que vulgus illud *Verule* nominat, longiore pediculo, bacca etiamnum cæteris crassiore, gustu acerbo, & admodum acido, colore perpetuò rufescente, nec vnaquam in arum vergente, cetera, ubi plene maturuerint, in atrum rubescant. Omnia hæc *cerasorum* (vt ita dicam) *Amarinorum* genera aptissima sunt, ut insolentur, & ut saccharo condiantur. Quinetiam sapore commendantur ad intrinsecus conficiendos, quibus non modò sanis edulia iucundissime condiantur; sed etiam ægotantibus, præsertimque biliosis febribus vexatis. Siquidem illis non modò sitim extinguunt, sed

CERASA AVSTERA.

oris infirmitatem emendant, & cibi appetentiam conciliant. Sylvestre pumilumque horum genus nulla adhibita cultura
 Anantibus in Tridentino agro, ac etiam in Boemia circa Pragam, & in Austria circa Viennam sponte provenit, nihil
 profusum tunc colore, tum etiam sapore ab illis dissidens, quæ inibi, ut diximus, Verule vulgò vocatur. Hæc brevis pediculo penden-
 10 dent in arbusculis admodum pumilis, tantæque brevitatis, ut raræ, vel potius nullæ dodrantalem æquent mensuram. Quo factum
 est, ut crediderim, etsi id pro comperto asserere non ausim, hæc eadem esse, quæ Plinio Macedonica dicuntur. Ceterum
 ego horum plantam Chamæcerasim potius vocaverim. Sylvestria, quibus plerumque vescuntur aves, varò in cibis admittuntur,
 præterquam à rusticis, tum quod plus ossis, quam carnis habeant, tum etiam quòd cum quadam acerbitate amara sentiuntur.
 Degenerant cerasi quocumque fimo radicibus admoto, id usque adeò oderunt, & horrent. Contrà proficiunt, si sui ipsius
 putamina falce concisa circum radices sepeliuntur, ibique marcescant. Præcoces illæ fructus ferunt, quibus ante florum
 exitum calx vixta radicibus circumponitur: vel quibus aqua calida sæpius pedes irrigantur, etsi postea parvo temporis tra-
 ctu inarescant. Sine ossibus cerasa proveniunt, si arborem teneram ad duos pedes recides, & eam usque ad radicem findes,
 medullæ, partis utriusque ferro curabis abradi, & statim utraq; partes in se vinculo stringi, & oblini fimo, & sum-
 mam partem, & laterum divisuras. Ita post annum cicatrix ducta solidatur. Hanc arborem ubi furculis, qui adhuc fructum
 non attulerunt, inferes, baccas sine ossibus dabit. Galenus habita Cerasorum omnis generis ratione lib. v. 11. simpl. med. ex bi-
 sce paucis perscrinxit. Cerasus arbor fructum fert non parvis adstrictionis in omnibus particulatim plantis participem. Nam

Sylvestria co-
raffa.

Cerasorum vi-
ces ex Gal.

& in borim, sicut etiam malorum granatorum, & malorum, quibusdam austera qualitas, in quibusdam uero dulcis, in nonnullis autem acida exuperat. Quinetiam ipsorum dulcium ea, quae nondum cocta sunt, ac matura, quaedam admodum acerba sunt, quaedam similiter moris acida. Sed in moris immaturis acida qualitas acerbam exuperat in cerasis non semper. Ergo quae dulciora sunt, magis quae intestinis sunt, subducunt, sed minus utilia stomacho sunt, contra austera, Quae in quibusdam vero acida sunt, capitulo sis, excrementosusq; stomachis conueniunt: siquidem austera magis desiccant, & nonnihil etiam incidunt. Porro ipsius arboris gummi communem omnibus uiscosis, & mordacitate carentibus medicamentis facultatem obtinet, quae & ad arterias exasperatas accommoda est. Proprie autem (siquidem uerum est) quod quidam scribunt) calentis uexatos cum rimo potum adiuuat. Nam sic illi tenuium partium quaedam facultas inest. Cerasorum fructus qui Graecis Κεράσια, Latinitatem Cerasia, & Cerasia dicuntur: Arabibus, Sarafse: Italis, Ciregie: Germanis, Kirsen & Chirschen: Hispanis, Cerezas, Gallis Cerise. Boemis Fruisine.

Nomina.

Керасия.

SILIQVAE.

CAP. XXX.

Siliquae recentes stomacho aduersantur, alium solunt: eadem siccatae sistunt, stomachoq; utiliiores sunt: urinam citunt, sed praecipue, quae vinacis coniunguntur.

Siliqua